NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1675 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ HAI 16 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BÁO :

	Pháp, Algérie, Tunisie, Lào và các thuộc địa Pháp	Nước ngoài	Giấy má	Báo hàng tuần	Báo hàng tuần có phụ trương bằng tranh	Ngoại-quốc
Một năm	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các hàng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
4e page — Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Tiền-đồ Đông-Pháp

Mới đây nghe tin quan Thuộc-địa bộ thượng-thư Albert Sarraut có tờ muốn sắp nhập tất cả các thuộc-địa Pháp ở Thái-bình dương vào chính phủ Đông-pháp. Chẳng nói thì ai cũng biết rằng quan Sarraut rất mến thuộc-địa Đông-pháp ta, nay ngài lại muốn trù liệu việc đó thì thật đã cất cái địa-vị Đông-pháp ta mà đặt vào nơi trọng-yếu trong mặt bể Thái-bình vậy. Rồi ra nhiều người biết đến ta, trong đám ta, ta làm có người mua, ta buôn có chỗ bán, thế thì thổ-địa ta, thực-nghiệp ta, tài-chính ta làm gì mà chẳng có cơ phát-đạt, cái tiền-đồ Đông-pháp sau này hẳn có lúc phi-thăng đăng đạt, một ngày một thịnh thêm lên.

— Sao vậy ? — Đại phàm địa lợi trong thiên-hạ, cần mở mang thì mới có hưởng-thụ, song mở mang đã phát-đạt rồi, lại cần phải tiêu thụ cho lưu thông : lấy của mình sẵn có mà đổi lấy thứ mình không ; lấy cái mình dư-thừa mà bù vào chỗ mình thiếu ; thế thì hóa-sản của mình mới có giá trị, mà làm mới phu công. Chứ nếu giao dịch không được, buôn bán không thông, thì rồi thứ mình sẵn có, thừa quá mà ra xếp xó bỏ đi ; thứ mình không có, thiếu thốn mà thành như hiếu quản-bách, gạo đủ cho người bản xứ ăn, gỗ đủ cho người bản xứ dùng, sức mục đủ da, thịt, sữa, lông cho người bản-xứ kinh phí. Còn thừa ra không bán cho ai thì còn qui gì.

Ấy nếu ta dẫu khai phát lợi nguyên, mà hóa sản đình-trệ thì cái hại cũng đến như thế, còn mong gì mọi sự được tăng tiến, mà nước mạnh dân giàu ? Cái lý-do đó xem ngay như sở thóc gạo năm nay cũng đủ chứng rõ. Năm nay mùa màng vụ chiêm kể ta thu hoạch cũng được khá, thế mà dân đó này đã thấy nông dân túng bấn khó khăn, không phải túng vì thiếu lúa ăn, nhưng túng vì giá lúa quá hạ. Cũng có người nghĩ giá lúa hạ thì dân nghèo đỡ khổ, song không phải vậy, lúa dẫu hạ mà dân nghèo khổ vì không tiền. Dân nghèo ta vào hạng lao-động chỉ trông vào làm thuê mà kiếm ăn. Nay lúa hạ thì nông-dân ở chỗ nhà quê tất phải hạ giá dung-công, mà tiết giảm những sự tạo-tác, thành ra dân nghèo ở chỗ thôn quê khó kiếm được việc mà làm, mà cho dẫu có làm thuê cho nhà giàu nữa, cũng không được mấy đồng-tiền, nhiều nơi bây giờ họ lại trả công người làm bằng lúa, cái tình dân nghèo ở chỗ thôn quê thực có như câu : « một quan là chín mười thừng, mẹ con chết đói vì chưng không tiền ». Sự thông thương không tiện có hại cho dân lao động là thế đó đành, mà đến cả công thương nữa, cũng có phần trở ngại, chẳng nói thì ai cũng biết rằng công-thương ở ta, phần nhiều cũng trông vào nhà nông. Nay bán lúa phải giá hạ thì không còn năng mua bán sắm sửa gì, thì vật hóa công thương làm gì chẳng ế ẩm. Vậy cho được biết rằng : giá trị vật sản không toàn ở số nhiều mà rất cần là phải có nơi tiêu thụ. Cổ-ngữ có câu : « Vật giá không có gì là chuẩn-đích, người thừa, của ta rẻ, người thiếu, của ta đắt, đó là nhẽ chung ». Câu ấy rất hợp với tình thế của thương nghiệp vậy.

Nước ta ngày nay tuy đã có sản-vật, đã biết bán buôn, song đương lúc kinh tế cạnh tranh, thương giới chiến-tranh rất dỗi kịch liệt, lấy một toán quân ô-hợp bỉnh pháp chưa tường, luyện tập chưa giỏi, mà chen đua cùng người nào phải dễ đâu. Trên thương-trường trăm kẻ bán vạn người mua, người thiếu mình thừa chưa để của mình đã dắt. Cốt sao phải cho người cần đến của mình, thì sản vật của mình mới là có giá-trị. Chớ nếu người ta không tin mình, người ta không biết mình, thì thiếu ra nữa người ta cũng mua hàng quen, mình dẫu có cũng không đến lần được bán. Cũng là một thứ chiêu, nói là của ta thì không ai ngó tới, nói là của Thượng-hải thì đắt như tôm tươi ; cũng là thứ hạt-trai, bán ở Mã-đạt giá-tư-già thì ít kẻ mua, đem sang bán ở Tích lan thì chuộng hơn vàng sống. Xem đó đủ biết rằng buôn bán cần phải có bạn hàng, hơn là có hóa sản vậy. Vả chăng mình dẫu vạn cái hay, người không tường không đủ có giá ; mình phải một điều dở, người mắc phải cũng đủ mất lòng. Các thương-gia ta, ở những người biết lo đến bước đường tương lai, cần cho người biết người tin còn chẳng xong, đâu có dại mà làm cho mất lòng tín-nhiệm với người chủ-cố, song những người buôn bán chỉ quí hồ lấy lợi trước mắt, cùng những lũ Hoa-thương giảo hiệt lại thường hay giả-dối đánh lận người mua, mà làm cho mất tiếng vật-sản của mình : cái lợi riêng thì một vài kẻ được lời, cái hại chung thì tất cả các thương-gia ta cùng gánh, quít làm cam chịu, vật-sản ta mất tiếng, ta buôn bán tất có trở-ngại to. Người mua « một lần bị rắn cắn, hai lần tránh chão rách bèn đường », ai còn tin nhiệm đến vật-sản ta nữa. Những điều trở-ngại ấy, thật có đã lâm, ta phải làm sao kéo lại được, thì thương-nghiệp ta mới thoát được nỗi khó khăn. Điều đó ta phải trông vào Chính-phủ Bảo-hộ mới được.

Nhà-nước Bảo-hộ có trách-nhiệm khai-hóa cho dân ta, tin ta, biết ta, rồ đến chân giá-trị của vật-sản ta, giúp cho phần tiêu thụ của nhà buôn ta, lại bảo hộ giá-trị của vật-sản ta với người ngoài, để cho họ tin biết đến ta, không bị những điều ngờ vực xưa kia làm cho ngăn-trở. Có thể thì thương-nghiệp mới khỏi lâm vào bước khủng-hoang, vật sản mới khỏi chịu nỗi ế-ẩm khó-khăn, mà mới mong có ngày phát-đạt vậy.

Ấy chính điều ấy ta rất có hy-vọng ở trong tin này. Ý quan Thuộc-địa bộ Thượng-thư muốn đặt Đông-pháp ta làm trung-tâm điểm các thuộc địa ở Thái-bình dương, vì Đông-pháp ta là một nơi đã có thế-lực, đã có cơ sở ; về việc buôn bán thì đã có phòng Thương-mại, có đội Thương-thuyền ; vậy sẽ là một toán quân tiên-phong để giúp đỡ, để mở mang, để dắt dìu các thuộc-địa khác. Còn về phần Thượng-quốc lại giúp cho sản vật ta lấy rộng đường tiêu thụ, nhiều chỗ ăn hàng. Điều đó thật đã giải-quyết được những nỗi nghi-nan trong thương-trường ta vậy.

So với hiện-tình gần đây, nào mở đường xe hỏa nào đặt máng nước đồng ; nào tiền thưởng ngư-thuyền ; nào hội-đồng sức mục ; nào hội đấu xảo Thuộc-địa, ta chiêm phần đặc sắc hơn, nào cuộc Hoàng-thượng ngự-du, ta tỏ tình thân mật lắm ; tình Pháp-Việt đề-huề ngày càng gắn bó, Tây, Nam tương tế ngày càng rõ ràng ; cái bước đường tương-lai của ta cũng thêm rộng, thêm dài, thêm quang, thêm phẳng, ta cứ thong-dong nhờ ơn Bảo-hộ mà một bước một cao. Đáng mừng thay ! Đáng mong thay !

T. P.

Âu-châu điện-tín

VÔ TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 14 Octobre 1922

Hội đồng Bồi thường

Hội-đồng Bồi thường đã hội nghị chiều hôm thứ sáu, để xét bản dự án của M. Bradbury.

Việc đình-công ở Marseille

Các thợ thuyền ở kho tàu, và ở bến tàu Marseille quyết nghỉ đến chiều thứ sáu tại làm việc. Thế là bãi việc đình-công.

Việc nước Hy-lạp

Các báo quán nói rằng chắc là nước Hy-lạp ưng thuận bản giao-ước Moudania. Dư luận ở Athènes cũng vui lòng về việc ký bản án-văn ở Moudania.

Việc nước Thổ

Nước Thổ đã bắt đầu rút quân ở miền gần Tchanak về

Nước Anh gởi thư khen tướng Harrington và M. Hombold về cuộc hội nghị Moudania.

Cái hại uống rượu ở Hoa-kỳ

Theo như bản tổng kê trong bảy tháng đầu năm 1922, số người chết về rượu cộng là 178, mà về bảy tháng năm trước số người bị hại là 83. Phần nhiều là vì rượu xấu mà chết.

Dân tị nạn Đông-âu

Nhà bác-sĩ Nansen của hội Vạn-quốc cứ đến Tiểu á-tế-á để tổ chức cuộc cứu trợ dân Hy-lạp, và Arménie tị nạn ở Tiểu-á-tế-á, đã hội-nghị với Kémal Pacha, M. Nansen sẽ đi Athènes để điều-đình với chánh-phủ Hy-lạp.

Cuộc vận-tải trong không-trung

Báo *Pall Mall Gazette* nói rằng một công-ty Hoa-kỳ đương tổ chức một sở vận-tải bằng khinh-khí-cầu đi qua Đại-tây-dương, có thể chở được 100 người trong 48 giờ.

Quan Toàn quyền Long tại Đại-pháp

Ngày hôm thứ năm, trong khi viện Thuộc-địa đặt tiệc đãi quan Toàn-quyền Long, M. Delpias phó tổng trưởng viện Thuộc-địa nói mấy lời thì quan Toàn-quyền Long có đọc diễn-văn nói về công việc của Đại-pháp tại thuộc-địa. Ngài nói kỹ về cái chánh-sách Pháp-Việt đề huề của Đại-pháp, làm cho nhân-dân ai nấy yên miền Đại-pháp mà sẵn lòng đồng lao cộng-tác với Đại-pháp.

Việc nước Lỗ-mã-ni

Ngày hôm thứ năm nghị-viện nước Lỗ-mã-ni đã khai nghị. Quan thủ-tướng có đọc tờ chiếu của quốc-vương mới các ông nghị-viên đến dự lễ đăng cực.

Nhân dịp lễ đăng-cực, quan thượng thư bộ Tư-pháp đệ phụng châu-phê một bản chỉ-dụ ân xá và giảm tội cho nhiều người

Thị giá quốc-trái : 3% 60. — 4% 1918, 62,50 — 5% 1915 1916, 77 5 — 5% 1920 90,60. — 6% 1920 90 25.

Tin Trung-hoa

Ngày 9 Octobre

Việc Bắc-kinh

Những nghị-viên quốc-hội đối với tòa Nội-các mới phẫn nhiều không biểu đồng tình ; có hơn hai mươi người nghị-viên tỉnh Trực-lệ kéo nhau đến Bảo-định yết-kiến Tào-Côn thương nghị việc ấy.

Tào-Côn đối với tòa Nội-các mới cũng chưa rõ ý thực thế nào. Vương-sủng-Huệ định thân hành đến Bảo-định hỏi cho biết ý thực của Tào.

Tòa Nội-các mới quyết nghị đòi một ngàn vạn khổ khoản làm một ngàn vạn công-trái-khoản, lãi tám ly hợp bốn mươi ba tháng, lấy món tiền bồi khoản hoãn trả cho nước Nga làm đảm bảo. Các nhà ngân-hàng-đoàn chỉ chịu nhận tiền cho một phần tư.

Tin Ngô-bội-Phu

Ngô-bội-Phu với Trương-tác-Lâm vẫn có ý phòng bị nhau. Ngô nghe Trương phái binh đóng ở Quan-ngoại thêm nhiều, cũng sửa soạn đem binh bỏ phòng ở Quan-nội, đã bắt sở xe hỏa sắp sẵn hai trăm toa xe riêng chực ở Lạc-dương để bất thời điều khiển quân đội.

Tin Tôn-Văn

Tôn-Văn vẫn ở Thượng-hải. Lê-nguyên-Hồng, Tào-Côn, Ngô-bội Phu, Đường-kế-Nghiêu, Đoàn-kỳ-Thụy đều có phái đại-biểu đến bàn việc. Tôn cũng phái đại-biểu mấy người chia nhỏ đi tới các nơi đáp phúc và bày tỏ cái phương-pháp giải quyết thời-cục.

Bàn về việc lập hội ở nước ta

Trong đám nhân-quần, không việc gì to tát bằng việc lập hội ; không công việc gì khó khăn bằng công việc trong hội. Công việc đã to tát mà lại khó khăn, thì làm sao cho thành lập được, làm sao cho thành lập hoàn-toàn được, chẳng khó lắm ư ? Muốn cho thành lập hoàn-toàn thì tất phải gồm đủ ba điều này : 1· Thông-minh. 2· Hữu-ái. 3 Nhẫn-nại.

Sao phải có thông-minh ? — Nhiều người sum họp với nhau, bỏ tiền bợ cổ với nhau mới thành hội ; mà vận hội chuyển đổi, mỗi thời mỗi khác, tình tình ưa muốn, mỗi người một lòng ; mỗi thời một khác, nếu không biết cải trình-độ quốc-dân để nhiều người biết nghĩa-vụ đoàn-thể chưa, để nhiều người biết nhiệt-thành công-tích chưa, thì sao cổ-động được đông người nhiều vốn để mà dụng hội. Mỗi người một lòng, nếu không biết ai là người đó, ai là người hay, ai làm được việc, ai không làm được việc, thì giao phó công việc, sao cho được tay xứng đáng.

Sao phải có hữu-ái ? — Gọi là một hội, thì tất phải nhiều người, mỗi người mỗi làng, mỗi người mỗi xứ, người cả trong một nước, chớ không phải trong một họ một nhà mà thôi, mà tình-tình thì phải nhất-thể thương-thân như anh em chị em trong một nhà một họ mới thành hội ; nếu mỗi người một nơi, mà mỗi người một ý, tranh hơi tranh thắng với nhau, tranh quyền tranh lợi với nhau, thì vỡ lở tan rát, còn thể nào sum họp cho thành hội được.

Sao phải có nhẫn-nại ? — Trong hội có nhiều người nhiều của, đã là một mối cạnh-tranh kịch-liệt mà mở mang của kia việc nọ dễ giao tiếp với đời cũng nhiều, giao tiếp nhiều thì lắm kẻ yêu, nhiều người ghét, chắc cũng nhiều kẻ bày mưu này chước nọ, để ngăn trở tranh cướp phần danh-dự, phần lợi quyền, nếu không vững lòng mà gặp khi sóng cả rắt tay cầm chèo thì hỏng mất, vả lại lập hội để sửa sang việc này việc kia, về lâu về dài, chớ không phải lập rồi lại xóa một lúc mà thôi, nếu với mong tới mục-đích hy-vọng ngày mai hơi chậm thành công đã ngã lòng nản chí thì cũng hỏng.

Xem các lẽ đã nói ở trên này, thì có hữu-ái, nhẫn-nại mà thiếu phần thông-minh không thành lập được ; có thông-minh, hữu-ái mà thiếu phần nhẫn nại thì đã thành lập cũng không hoàn-toàn được : phải có thông-minh mới gây dựng được hội ; có hữu-ái mới hòa thuận được hội ; có nhẫn-nại mới vững vàng được hội. Trong ba điều ấy, càng làm nguyên-nhân kết quả cho nhau, nếu thiếu phần nào mà cũng lập hội thì sự thành lập hoàn-toàn khó thay.

Có người nói rằng : xem cái trình-độ quốc-dân ta chưa có thể lập hội được, vì chưa được đồng tâm và còn nhiều kẻ xấu bụng lắm. Nhưng nói thế là chưa xét kỹ mà thôi, từ khi quí-quốc sang bảo hộ sự buôn bán giao-thông, biết bao nhiêu công việc to tát dựng lên ở xứ ta, các nhà đại-phú-thương hợp cổ lại để buôn bán, các nhà đại tư bản hợp cổ lại để khai khẩn, hội kia vừa mới có động lập hội, thì năm bảy trăm, một vài nghìn người hoan nghênh ngay, người thì 5 cổ phần, người thì 10 cổ phần, người ít nhất cũng một vài cổ phần, thế thì nhiệt thành biết là bao nhiêu ? Đồng tâm biết là bao nhiêu ? — Còn như cả trong một nước mà không có một người nào xấu bụng, thì vạn cổ không bao giờ được thế. Này xem như lúc thường cổ, dân tục ngày thực cẩ, sao cũng có Chích, Cược là phường trộm cắp ? Đời vua Nghiêu dân nhân cả, mà cũng có tên Tượng là đứa bất nhân ? Tâm tính con người ta, có người thế nọ, có người thế kia không thể tối cả được, đó là lẽ thường, bao giờ cũng vậy. Cho nên phải có tự chất thông minh mới xét được ai là kẻ đó, ai là người hay. Có hội chỉ vì không biết kể đó người hay, mà đem cái công việc cáng đáng to tát ấy trao vào tay mãng sàng, hạng ấy ăn nói không định bình, cư xử không đúng-đắn, cẩm công việc của hội không biết lo rằng gánh vác nặng nề, coi hình như bỏ trao cho cái áo đẹp, nay đi tiệc-điếm, mai ở ca-lâu, lấy đấy làm mục đích, lấy đấy làm phương-châm, chơi bời để định với những phường mạnh lăng, mà không nhờ được trợ lực của những bực thượng lưu, thế thời công việc của hội lấy đâu cho chắn hưng, cơ sở hội lấy đâu cho vững chãi được.

Bây giờ đương buổi quốc dân ta nhiệt thành về việc công ích, thì sự lập hội là cái vấn-đề trí tri rất cần, các bậc kiến thức nên dùng thông minh mà tính toán, đừng mãnh-lực mà tổ-chức, trong những việc bội nào đã làm hỏng đó mà kiêng, trông gương những thương-hội Đại-pháp mà bắt chước, để cho sự doãn thể của ta một ngày một tiến-tục, việc công ích của ta một ngày một chấn hưng, thì sau này các hội của dân tộc ta mới có thể thịnh vượng như các hội đọc đua chen với các nước hoàn-cầu được.

Lỗ Am.

Tự do diễn đàn

Thói đi lễ đời nay

Không có cái đói nào là đói cay-nghiệt hơn cái đói này, đã người Khôn cũng khó mà sự tranh-đua đi lễ một ngày một tệ. Đối với thần mình cũng lễ mà đối với người trần gian cũng lễ mà buộc sự bỏi-lộ cho thành thần, đem dâng hối-lộ cho người đương-thế. Ôi, nếu cứ vậy mãi thì biết đến ngày nào cho mình bước tới bậc văn-minh. Sao có đi lễ ? đi lễ làm gì ? muốn giải-quyết ra thì cũng chẳng có chi là bí hiểm cho lắm ! Này, đem mâm xôi con gà, bò vàng nải chuối tới đền-miếu thì thà thì thụp, miệng khấn tay vái, tự thú mình là trần-gian nhẫn nhục mà cầu lộc cầu tài ; đến như đi lễ người sống thì quả là mất thấy tai nghe, tựa hồ cái mãnh-lực cầu người ta còn dễ hơn và mau nhiệm hơn thần-quyền, thế nên những năm ngày tết hay khi có việc gì thì cũng kiếm lễ cho trọng mà đi cầu danh cầu lợi.

Xin các độc giả nghĩ giùm đoạn này, trong hai cách đi lễ đó, một thì kiến-hiệu, một nào tốn tiền ? mà đi cho người phải chịu mất của nhiều của ít mà cầu vinh mãi vậy ? Bất-tài xét, nay ta ở ngay vào cái thời đại bán-khai, bởi sự tấn-bộ về học-thức cho nên đã cải - ương nhiều mà những sự lễ bái đến kia phủ nọ thì hỏ dễ đã bỏ mà chỉ còn lại ít nhiều trong các hạ các cô mà thôi ; nhưng đến như cái vấn-đề đua nhau đi lễ người sống ngày nay thì có lẽ còn tệ hơn nhiều nữa. Sự hào-hạch trên đời ai ai chẳng ngán mà ai chẳng ôm lòng mà trách thói đề-tiện của một bọn người chẳng chịu lấy học-thức tài năng ra mà tranh đua thì thôi với đời, lấy cái thủ-đoạn đi lễ vào luồn ra cái mà ganh thì tưởng những người đi có học thì không sao theo kịp mà phải chịu kém vậy.

Mới đây các báo Nam kỳ cũng đã nhiệt thành mà bàn xác đáng về các vấn-đề đó, về nỗi người mình cứ hay làm cái thủ-đoạn đó.

Cứ báo Âu-tây thì phần nhiều bàn các sự hối-lộ và người dưới hay kiếm lẽ để người trên để cầu yêu, chỉ là ở về Đông-phương và Viễn đông nhiều nhất, nhất là Balkans, Hi-lạp, Thổ-nhĩ-kỳ, Nga. Tâu, thế thì thường dân tộc nào cũng vậy, không ai ưa cái thói thế bỉ đó.

Xét ra thì số đi người ta kiếm lễ-vật mà cầu đảo thần linh thì cũng chẳng khỏi có hi-vọng của phúc mà người ta đem lễ đi đi lễ nhiều người có thể-lực thì cũng là có cái hi-vọng cầu lợi cầu danh như đã nói ở trên.

Nước ta từ xưa đến nay, vẫn là một nước văn-hiến và có lễ-nghĩ, nên cái lệ đó thì mỗng năm ngày tết, dân đưa gà gọc lồng cầm lễ quan ; học-trò lễ thầy ; thầy lễ lễ chủ, con cháu đưa dụng ông bà cha mẹ thì việc đó là việc lễ, làm tình lấy thảo và để tỏ lòng kính mến kẻ dưới đối với người trên mà thôi, chứ lợi-dụng không có có cái hi-vọng gì khác nữa. Đến ngày nay phong-trào tiến-hóa, cái lệ vẫn nói theo, giáo-giới lễ-nghi rứ tuồng tranh cạnh, cũng đi lễ đi tết, chẳng tay ôm mũ mà cầu lấy được lòng yêu người trên mà đỡ việc mua danh bán lợi, vì lại nhiều kẻ học-thức để vợ-vì mà muốn đi cạnh với nhau để có tài, thì chỉ có thể giờ cái lối đi kèm đi cầu đó thì có lẽ mới tranh đua kịp

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

được. — Ai không có thì cũng cố gom nhau cho kết người nhiều mua đỡ lễ rồi đi mà lễ — Lễ bái kêu cầu hơn là dân bần-thỏ lâu đối thánh-hoàng, mà chỉ là cầu cho được sự tin yêu mà thôi. Có nhiều kẻ đề-tiện đến nỗi muốn cầu cho được lòng yêu hơn hay cầu cho được lòng người cai-quản... Ôi, thiết tưởng không còn có cái dân-tộc nào mà còn đê-mạt hơn nữa.

Chỉ thương thay cho những người lao-động cứ dầm dưới theo nhau mà quanh năm chỉ đưa nhau mà lễ mãi thì cái của mồ hôi nước mắt chẳng nóa ra uổng lắm hay sao! Kỳ giả dạy bấy lâu bốn-bể giang hồ mục-kích thấy cũng đã nhiều, nên động lòng mà tả mấy lời, mong cho một mai dây thắng cái thế-đoạn bại hoại đó một ngày một tiêu mòn thì phong-hóa trong nước mới có cơ phát-đạt hơn nữa.

Lưu Trần

VĂN UYÊN

Thơ vịnh Kiều

Mười mấy năm trời trải nắng mưa.
Gióm thay con Tạo cũng không vừa!
Sao phen của phật thêm hờ hững,
Mấy độ lầu xanh thách đợi chờ.
Mượn nước Tiền-đường toàn mệnh bạc.
Gặp chàng Kim trong phỉ nguyền xưa.
Chữ tình chữ hiếu hai vai nặng,
Để tiếng thơm rơi mãi đến giờ.

Bố-nam, Võ mộng-Bằng

Gửi bạn sầu-nhân

Bể sầu thăm thẳm nghìn trùng.
Non sầu chồi vót xem chừng khó qua
Thành sầu ai đắp kia, mà...
Khối sầu ai biết cho ta hỡi sầu!
Mối sầu vấn vít chi nhau,
Lòng sầu ngao ngán bấy lâu vì tình.
Đêm sầu khắc khoải năm canh,
Ngày sầu vì nỗi phận mình long đong.
Nỗi sầu ai biết cho không?
Giải sầu mượn chén nồng làm
Vẻ sầu ly tí canh dài, vui.
Quốc sầu ra rả những lời tiếc thương
Tơ sầu chẳng vấn mà vương,
Hoa sầu ủ rũ mùi hương nhạt phèo.
Thơ sầu ngâm cũng buồn teo,
Gánh sầu nặng nặng qua đèo chửa xuôi.

Ai sầu tớ cũng chẳng vui,
Tớ sầu ai cũng bồi hồi tấm son.
Tình sầu một mảnh con con,
Ba sầu ai biết ai hơn ai sầu.
Nguồn sầu có biết cho nhau,
Mạch sầu lai láng bấy lâu vẫn đầy
Dạ sầu ai biết ai hay ?..

T. S.

Bài hát xẩm chim kêu

(*Trước gọi nhau sau mỏ nhau*)

Bỗng đâu nghe tiếng (*cái con*) chim kêu, nó kêu riu rít, như khêu (*cái bên*) dọ nay, con nầm (*mà*) nó gọi (*cái*) con hay, gọi nhau về tổ về cây (*đề nó*) đậu cùng, (*nó*) kêu đâu kêu lạ (*mà nó*) kêu lùng, gọi nhau rồi lại cỗ lòng (*ấy thế mà*) mỏ nhau, kia con chim mẹ (*mà nó*) đi đâu, để đàn (*con*) chim bé mỏ nhau (*cho nó*) thêm rầy, kẻ chi lắt léo cái lưỡi (*con chim*) máy, (*trách*) ông trời sao khéo đặt bầy (*cái miệng nó*) không vuông, bọn bầu cũng thề (*là*) chim muông.

Lỗ Am

Nam-quốc hiếu-tử ca

(*Cả thảy 42 truyện*)

(Tiếp theo)

Bài thứ hai mươi bảy

Mai-sĩ-Khảng

Mai-sĩ-Khảng ở Nga-sơn huyện, (239)
Vốn dòng xưa họ Nguyễn rõ ràng.
Cũng trong thân thích họ hàng,
Vì cơn khốn-quẫn theo đàng bộ Mai.(240)
Tình có châu là người thân thích.
Sợi tơ vương nhớ tích minh-linh. (241)
Lục-vân cảnh thú xinh xinh,(242)
Hay là từ-thức hiền-linh hộ trì.(243
Việc hôm sớm đói bề trọn đạo,
Lòng trước sau mong báo xứng tình.

Họ theo Lễ-sĩ phân minh,
Bốn lần tang tóc, một tình hiếu tư.
Lòng như đá Trang chư một (lễ). (244)
Hàm dâng heo cũng cầm hôm tâm. (245)
Trước mồ sớm viếng tối thăm,
Cứ gì gối đất, nằm rơm (246) mới thành
Người vốn nết từ minh thuần hậu
Vàng của người phong dẫu hoàn nguyên.
Khen thay cao nghĩa đã nên.
Chẳng tham đạ ngọc, hả đen lòng vàng.
Dạ thực chẳng tham vàng bỏ nghĩa
Nếp hào-môn (247) đã để mấy người.
Việc công mười sáu năm giời,
Trước trong làng tử, (248) sau ngoài đình mai. (249)
Biển bao trưởng khuyến người biển nghĩa
Tiếng mười đình (250) rạng vẻ phẩn son.
Truyện người thọ với nước non,
Giới hang Bạch-ốc, (251) trải còn Huyền tiêm.(252)

Bài thứ hai mươi lăm

Nguyễn-văn-Tựu

Nguyễn-văn Tựu hiếu niềm cũng thiết.
Việc sớm khuya thực hết cần lao
Tắc lòng kính cẩn biết bao,
Khi ra đỡ sức, khi vào hầu vui.
Phận đã thỏa riêng nơi nhà ở.

239 Huyện Nga sơn thuộc tỉnh Thanh hóa
240-241 Đều kinh thi; Minh linh hèn tế, nhắn quả phu chi.» Minh linh là con dận, khốn quẫn là con tô vò, nghĩa là con dận có con mà con tô vò công ấy có nuôi.

242. Động Lục vân ở về huyện Nga sơn.

243. Đông ông Từ-Thức công gặp với động Lục vân thuộc về địa huyện Nga sơn

244 Mai Trang cho là nói có tổng ở huyện Nga sơn

245. Khi đám ông Si Khảng ra coi ở mộ bố mẹ nuôi, thấy con hùm thì con lợn đem ở ra để nuôi ở trước mộ rồi đông đầy một lúc lại đi nguyên con lợn ở đấy mà đi, sáng mai xem thì con lợn vẫn còn nguyên, ai cũng lấy làm la.

246. Lễ bên nhà Tàu đội tang, giữ tang chia mẹ không được nằm giường chiếu, phải gối đầu bằng hòn đất và đắp rơm để nằm, lấy nghĩa rằng thương cha mẹ mà không kịp đền trang-sức đồ nằm ấn của mình cho tịch sự

247. Bảo nhân là rằm nhà người vợ hàng bảo

248. Tử là cây thị, nghĩa là cây ở chốn quê làng mình.

249 Đình mai, là chốn hàng tổng, đây cũ bắn Tàu mỗi đám đựng một nhóc đình, một tổng thì chừng 10 đám đất.

250 Mười đình đã giải ở trên vào điều đình mai

251 Hoàng Bạch ốc ở về đất huyện Nga sơn.

252. Bài Huyền tiêm thuộc huyện Nga sơn. tục truyền đời cổ có đàn chim tha hạt dưa bầu ở tỉ phương tây bay đến đây, rơi ra rồi mọc bầu sẵn ra đấy, nay truyền giống các nơi trong nước, cho nên đưa bầu lên chốn gọi là tây qua.

Ngày hai chiến chăm nhỏ hỏi han.
Cha khi bệnh ốm nhọc-nhằn,
Mảng chăm thang thuốc, quên ăn ba ngày.
Ý thừa thuận đã hay trọn đạo,
Trong gia-đình hiếu thảo sớm hôm.
Làm gương cho vợ con nom,
Bằng bằng (258) thiếu vị canh tôm mất lòng.
Má, tía lúc giấc mộng đã mỏi,
Lòng chung thiên đã nói Xuân đài (254)
Ấm mồ cao nấm cho hay,
Một mình sửa sắp tháng ngày luống công.
Mình ở trọn tấm lòng không trái,
Con trông gương cũng lại vẹn toàn
Hai lần ơn biển vua ban,
Cha truyền con nối muôn vàn vẻ vang.

(*Còn nữa*)

Các đình, Phạm-nguyên-Cấp

253 Ở về địa hạt Bồng sơn tỉnh Phú-an sản nhiều cua bằng bằng nấu với tôm làm canh ăn mát mà mùi thơm hay. Phong rao xa câu rằng: « bằng bằng mà nấu canh tôm, ăn vào mát da đến hôm lại bằng ».

254. Nói Xuân đài thuộc huyện Bồng sơn.

HÀI ĐÀM

Ăn cắp mà không

Nguyên ông R và ông Y kết bạn thân thiết đã lâu năm.

Ông R tính chơi bời, không có nghề-nghiệp gì cả, thành ra *thân lâm gối* đi.

Đã lắm phen ông Y chu-cấp cho, mà ông R vẫn lại quỵt hoài.

Một hôm, ông R đến nhà ông Y chơi. Thấng con chủ nhà thấy khách đến mới ngồ ở phòng khách để vào trong nhà hỏi, ông Y biết rằng ông R. đến là bảo tiền, bảo ăn, bèn bảo con ra nói với khách rằng đi vắng.

Trong khi ấy, ông R. khoẳng ngay cái *ấm song-ẩm da cam* bỏ tọt đi. Chủ nhân đi vắng, khách ra về, khi khách ra khỏi, chủ thấy mất cái *ấm gêu* của mình, lật đật chạy ra cửa gọi khách lại.

Khách biết ý, nhanh trí, khi trông thấy bạn, cười ngất-ngẻo mà rằ

« Bác xem tôi có *cao kiến* hay không ? Tôi không đủ cái ấm cầu bác, thời khi nào tôi được tiếp bác. » (khách vừa nói vừa lấy cái ấm ở túi ra.)

Chủ-nhân chết điếng, mà phải gượng cười và hai tay đỡ lấy cái ấm, rồi gọi con bảo sự làm cơm thết khách.

Hì! Hì! ! Còn ấm mất chén !.....

T. Q. B

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 15 Octobre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 1 $ 10.

Vụ bàu cử Hội-đồng quản hạt Nam-kỳ. — Cử xem các nhật báo tây Nam ở Saigon ra mấy chuyến vừa rồi thì vụ bàu cử các ông nghị viên Annam tại Hội-đồng quản hạt kỳ năm nay rất là hăng-hái

Ngày hôm qua, suốt các hạt Nam-kỳ đã bàu cử lấy 10 ông nghị viên Pháp chung một số cho toàn hạt Nam-kỳ và 10 ông nghị viên Ta thì chia làm năm hạt mỗi hạt bàu lấy hai ông.

Việc bầu cử ấy hiện mới biết sự kết quả như sau này :

M. Fays được 952 phiếu trúng cử. Ông Fays là quan nguyên thẩm-phán Hanoi từ chức, nay làm quản-lý một sở Văn-khẩn ở Saigon. Mới có một mình ông là hợp cách tráng cử, còn những ông sau này chưa hợp lệ thì phải bầu lại là :

MM. Gallet	802 phiếu
Labaste	894 —
Monin	668 —
Condamy	615 —
Lefebvre	613 —
Foray	608 —
Heraud	691 —
Alinot	561 —
Michel-Villaz	570 —
Spiere	567 —
Dusson	544 —

Còn việc bầu-cử các ông nghị-viên ta thì chưa rõ, có lẽ ngày mai ta sẽ biết tin.

Nghỉ lễ Toussaint. — Các trường Trung-học được nghỉ lễ Toussaint từ sau buổi học chiều ngày 30 Octobre 1922 đến trưa hôm 3 Novembre.

Nhà Thực-nghiệp ngân hàng. M. Lasseigne là tổng-quản-lý Công-ty quản đốc nhà Trung Pháp thực-nghiệp ngân hàng tại Đông-Pháp và Viễn-nam vừa mới trình quan Toàn-quyền rằng Công-ti quản đốc nhà ấy lại mở cửa tại Saigon, Haiphong Hanoi kể từ ngày 16 Octobre trở đi.

Hội-đồng Bảo-hộ. — Chừng 23 hay 24 tháng nay thì Hội-đồng Bảo-hộ sẽ họp để cuối tháng thì quan Thống-sứ lại đi Cao-bằng và Hà-giang.

Quan Thống-sứ đi kinh-lược. — Quan Thống-sứ Monguilliot cùng với thư-ký riêng của ngài là quan cai-trị Maoau đã đi ô-tô lên thẳng các đồn điền tỉnh Bắc-giang sáng thứ bảy vừa rồi. Ngài sơi cơm sáng tại tòa Sứ, buổi chiều lại lên vùng Hữu-lũng và Yên-thế. Ngài lại về Hanoi ngay tối hôm ấy.

Cuộc diễn-thuyết của Hội khai-trí. — Theo giấy mời của hội Khai-trí tiến-đức, tối hôm qua các bà con trong thành phố đến nhà Nhạc hội nghe ông Phạm-Quỳnh, tổng thư-ký của Hội diễn thuyết đông lắm. Nhà Nhạc-hội rộng là thế mà cả trên các lầu trông dưới đất cũng không đủ chỗ cho mọi người. Quí quan thì có quan cai-trị Marty phủ Toàn-quyền cũng đến dự thính.

Trước hết, quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu là hội-trưởng hội Khai-trí nói mấy lời giới thiệu với các ngài. Rồi ông Quỳnh bắt đầu nói về cuộc du-lịch của ông đến là việc tự thuật thành-phố Paris cả. Và lại quan sát sự văn minh học thuật của nước Pháp tại không đâu cho bằng ở Paris là kinh-đô của nước Pháp.

Ông nói luôn ngót hai giờ đồng hồ, lời lẽ hùng hồn, khiến cho thính giả ai nấy đều chú ý theo ông đi du-lịch khắp thành Paris, lúc vào Đại-học đường Sorbonne, lúc đến Hạ-nghị-viện, khi tới điện Louvre, khi thăm lăng các bậc đại hiền, lúc vào ngoạn cảnh rừng Boulogne, khi trèo lên tháp Liễu văn vân mà không biết mệt. Mất quá 10 giờ mới tan cuộc, cử tọa đều vỗ tay hồi lâu và lác ra về ai nấy lấy cũng nghỉ rằng hội Khai-trí đã kén được một ông đại-biểu sang du-lịch nước Pháp thật là đích đáng

Các hội viên Việt-Nam thanh-niên đi xem Văn-miếu. — Sáng hôm qua chủ nhật ở Văn-miếu có làm lễ tế Đức Thánh Khổng-tử. Người ở Hà-thành là không có mấy người đi xem, duy chỉ có các học sinh ở các trường Đại-học, Trung-học là nhiều. Các học-sinh thì do quan Monet quản đốc hội Việt-Nam đưa đi, còn phần nhiều người xem là những người ở Giám cả. Số các học sinh có chân hội Việt-Nam thanh niên đi xem cũng đông.

Sáng hôm ấy khi lễ xong, ông quản đốc có đưa các học sinh vào xem ngai thờ Đức Khổng-tử. Ở giữa có thắp chín ngọn nến và các đồ cúng. Khi ra đến cổng, ông quản-đốc có dẫn học-sinh xem cách đắp bốn cái cột ở cổng và cả tòa nhà đẹp là đường nào! Ông có nói rằng các anh thử trông cách đắp nắn của đời trước có đẹp hơn bây giờ nhiều không? Tại sao vậy? Vì rằng cách nắn đó mới thật là lối Á-đông. Còn như bây giờ cách đắp nắn trang hoàng vừa theo kiểu Á-châu vừa theo kiểu Âu-châu! Thế lấy tinh thần ái khuyến các anh rằng các anh nên bảo tồn lấy các mỹ-thuật sinh đẹp của nước các anh, nghĩa là mỹ-thuật của Á-đông thì hơn.

Việt-Nam quan-lại danh sách. — Bản-quán mới tiếp được một quyển *Việt Nam quan-lại danh sách* (Personnel de l'Administration Indigène. — Tableau d'Ancienneté 1922) của nhà in Taupin ở phố Tràng-tiền Hanoi mới xuất bản. Sách này in rõ ràng lắm, có đủ cả danh sách các quan-lại hiện đương tại chức trong hạt Bắc-kỳ và xếp đặt thứ-tự trên dưới theo như lối quyển Annuaire của các quí-quan. Sách này tra cứu rất tiện cho các hàng quan-lại ta

Cuộc diễn-thuyết và hòa-nhạc tại hội Việt-Nam thanh-niên. — Ngày chủ-nhật trước tại hội Việt-Nam thanh niên có mở cuộc diễn-thuyết cho các viên hội nghe, người đến nghe đông quá đến nỗi nhà hội không đủ chỗ cho mọi người. Sau khi diễn thuyết thì có chớp ảnh và mở một cuộc hòa-nhạc, do các viên hội Trí-hóa cử. Tối đến hội Việt Nam thanh-niên có đãi tiệc các hội-viên hội Trí-hóa và hội Việt-Nam rất là vui vẻ. Thật là một buổi tiêu-khiển rất lý-thú cho các bực thanh-niên ta.

Ai muốn mua đất? — Bản-quán được tin rằng ngày mai sẽ bán đấu giá 27 lô đất ở giữa tỉnh lỵ Hà-đông.

Ngày 5 Novembre hồi 8 giờ sáng sẽ đấu giá tại tòa Sứ Hà-đông.

Điều lệ và địa-đồ để ở phủ Thống-sứ tòa nhất và tòa Công-sứ Hà-đông. Trừ ngày chủ nhật và ngày lễ, sáng từ 8 giờ rưỡi đến 11 giờ, chiều từ 3 đến 5 giờ, lúc nào đến xem cũng được.

Các miếng đất ấy ở dọc đường xe điện vào Hà-đông thật là tiện lợi lắm, chắc là nhiều người muốn tìn mua.

Cuộc diễn-thuyết ở hội Trí-Trí. — Đến thứ năm này 19 tháng 10 tây, hồi 8 giờ rưỡi tối, ông Lemarié, Canh-nông kỹ-sư, quan Phó cục Kinh tế Đông-pháp, phó hội Trưởng hội-đồng Bảo trợ hội Trí-Trí sẽ diễn-thuyết tại nhà hội, 59 phố hàng Quạt. Ngài nói về việc ngài mới đi du-lịch ở Đông-pháp (*sur son dernier voyage à travers l'Indochine*).

Vậy Hội-đồng Trị-sự có lời kính mời các ngài hội-viên hội đúng ngày giờ ấy đến nhà hội nghe diễn-thuyết. Xin các ngài đem phiếu hội-viên đi cùng để kiểm soát lúc vào nhà hội cho dễ và cho có trật-tự.

Còn những ông không có chân hội Trí-Trí nếu muốn đến nghe diễn-thuyết thì xin cho biết trước, nếu không thì không biết trước mà để dành chỗ ngồi.

Tổ-chức thành một cuộc diễn-thuyết cũng tốn công-phu, vậy mong các thính-giả giữ gìn cho có thứ tự.

Trí Trí thường báo

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử những việc sau này :

Việc ném đá vào xe ô tô. — Một hôm M. Duvillier là thông-ngôn ngạch Tư-pháp cùng với phu-nhân và người nhà đi xe ô-tô sang mạn Bắc-ninh chơi. Lúc chập tối khi đi về đến địa-phận phủ Từ-sơn, có một lũ trẻ đã ném vào xe rồi chạy. Sau xét ra thì bắt được lũ tên Ngô-văn-Đại cả thảy sáu tên. Tòa phạt lũ tên Ngô văn-Đại mỗi tên 1 tháng tù.

Lừa người lấy tiền. — Tên Trần-lê-Phúc đánh lừa một người tên là Ng-v-Hèm người ở tỉnh Sơn-tây nói rằng trong tòa án có thiếu một chân tây-phái muốn làm thì lo lấy 100 đồng để bắn bảo tên Trần quang-Thái là người họ làm tại tòa nói với quan chánh tòa thì sẽ được. Người lấy tưởng thực, lo món tiền lấy đưa cho tên Phúc. Hai tên lấy món tiền lấy chia nhau. Sau người lo việc lấy đợi mãi không thấy gì cả, đi đò là thì mới biết tên Phúc đánh lừa lấy tiền mà tên Thái cũng không phải là làm gì ở tòa cả cho nên có làm được đi kiện. Tên Phúc bị trát đòi không thấy đến, tòa phạt tên Phúc hai tháng tù và tên Thái 25 quan.

Giả mật-thám hỏi thẻ. — Tên Cao-văn-Viễn không có nghề nghiệp gì, thường lảng vảng chỗ dân cầu sông Cái, lực xưng là mật-thám, dân những người nhà quê hỏi thẻ, hễ không có thì vờ bắt đem lên tra giải đi để dọa dọa, cho đến khi người ta có đồng tiền nào lấy ra cho thì mới thôi. Tên lấy hiện đã hai lần can án rồi. Tòa phạt tên lấy 45 ngày tù.

Lừa đảo. — Một hôm có người tên là Mậu vào nhà Ng. thị-Trung chơi, rồi đưa đồi 2 đồng bạc; Thị lấy cầm lấy bạc, rồi nói rằng đến chiều lại lấy, vì không sẵn bạc hào. Đến chiều, người lấy đến lấy thì thị Trung giở mặt không trả. Song có mấy người chứng khai rằng có thấy người lấy đưa bạc cho Thị Trung, nên tòa phạt thị lấy 15 ngày tù và 25 quan.

Con đỏ bắt lương. — Tên Ng-thị-Như ở với một người tên là Thị Bảy, đêm mốc tái áo chủ treo ở nhà lấy 5 đồng bạc, rồi đến sáng đi mất. Tòa phạt tên Ng-thị-Như 25 ngày tù.

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*)

N° 85

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

— Nên lắm, nếu tôn-ông chắc rằng tôn-ông có ở đấy thì . . .

— Bắt những thằng đần ấy, phải! về cái thì khoẻn đó. Ồ! Ngu-bạ dám chắc điều đó, bẩm Đức-ông.

— Vì phỏng cái tin đó đã tiết lậu rồi, thì cho dẫu tôn-ông có ở đó nữa cũng không giữ lại được nào.

— Bẩm Đức-ông, ngu-bạ xin đoan rằng chưa tiết lậu nào. Và lại xin Đức-ông tin cho rằng ngu-bạ còn quyết định một điều.

— Điều chi thế ?

— Đức nào đem phao-truyền cái tin ấy ra cho chỉ đứa nào đã nghe thấy cái tin ấy trước nhất, ngu-bạ cũng xin choảng cho bể sọ, xong rồi ngu-bạ sẽ trở lại bên Anh-quốc này, kiếm lấy một chốn trú ngụ hay là một cái việc làm chi đó, để đi về hầu hạ Đức-ông.

— Ồ! Tôn-ông cứ trở lại đây, cứ trở lại đây.

— Khốn lắm, bẩm Đức-ông, ngu-bạ chỉ biết Đức-ông ở đây thôi, thì sau này biết đâu mà tìm được, hoặc gã ngài vì cơ nước trọng, ngài còn nhớ đâu đến ngu-bạ nữa.

— Đại-ta-nhan tôn-ông ơi! tôi nói để tôn-ông nghe : tôn ông thật là một nhà quí-phái rất tốt, rất đáng dây đủ, tôn-ông đáng được phú-quí ở trên đời này mới phải, tôn ông cứ đến Tô-cách-lan mấy tôi, tôi sẽ xin tác-thành cho tôn-ông một cái vận-mệnh khiến cho người đến thèm muốn. Xin thề với tôn-ông như vậy.

— Ồ! Bẩm Đức ông, hiện kim thì chưa thể được, hiện kim ngu-bạ còn có một cái bồn phận thiêng liêng phải làm cho trọn-vẹn, ngu-bạ còn phải săn-sóc đến sự vinh-quang của Đức-ông ; ngu-bạ còn phải giữ sao cho cái phương danh chói lọi của Đức-ông khỏi bị cái cầu bông đùa xăng xít kia nó làm cho mờ-ám đi ở trước mắt những kẻ đương thời mà biết đâu chẳng ở trước mắt những kẻ hậu sinh nữa.

— Kẻ hậu-sinh à ? Đại-ta-nhan tôn-ông !

— Ừ ! ờ ! hẳn vậy chứ, phải sao cho những điều tế-vi trong câu truyện ấy sẽ là một sự huyền bí cho những hạn hậu-sinh sau này. Vì phỏng thử mà cần chuyện cái hòm gỗ thông ấy chẳng may vỡ lở ra, thiên-hạ người ta đỗ rằng Đức-ông lập nhà vua lên, chẳng phải vị tấm lòng công chính bởi cái quyền tự chủ nào ; chẳng qua là vì cái việc lối thôi của nhà vua với Đức-ông ở Schewinger đó thôi ; thế thì ngu-bạ là người biết cần chuyện đó, ngu-bạ có nói rõng nói rắn đi nữa, cũng bằng toi công, thiên hạ họ cũng tin nào, họ cho rằng ngu-bạ đã được khiến lắm vào đó.

Môn-cơ cau lông mày mà rằng :

— Vinh-quang danh-dự, công-đạo, thuần thị là những tiếng hư không hết.

Đại-ta-nhan cãi rằng :

— Trong đám sương mù, không khí nào ai trông thấy rõ.

Môn-cơ rằng :

— Vậy thì bây giờ qui hữu khá trở về Pháp đi, mà xin qui hữu hãy nhận lấy một chút quà kỷ-niệm này của tôi, để cho nước Anh-cát-lợi này sẽ được tốt đẹp thêm lên và tiện đường đi lại.

Đại-ta-nhan nghĩ thầm rằng :

— Tôi có một tấp nhà nhỏ ở dưới rặng cây trên bờ sông Cơ-ly ; ở đây ở đây họ quen gọi là biệt-thự, cái nhà ấy lại tiếp phụ linh trăm khoảnh đất, qui hữu nhận lấy cho.

— Ồ bẩm Đức-ông.

— Hử ! Tôn-ông ở đó cũng như ở nhà vậy, đấy là nơi cư ẩn mà Tôn-ông đã nói chuyện với tôi lúc nãy đó.

Ngu bạ đội ơn Đức-ông về điều đó, bẩm Đức ông. Thực ra ngu-bạ lấy làm tự sỉ lắm.

Môn-cơ mỉm cười mà rằng :

— Không. tôi đây phải hàm ơn Tôn-ông chứ !

Rồi Môn-cơ bắt tay nhà ngự-lâm mà rằng :

— Tôi xin bắt lộp bộc vân-tự những quyền.

Môn-cơ đi ra, Đại-ta-nhan đứng lặng trông theo, trong lòng bồi hồi vơ vẩn.

— Thế mới là con người trung hậu. Duy ta thấy nó làm như vậy là bởi nó sợ ta chứ không phải nó yêu gì ta, thì ta cũng chẳng thì giờ, vậy ta muốn rằng nó đem lòng yêu ta thì hơn.

Rồi sau lại nghĩ ngẫm nghìa một hồi mà rằng :

— Xá! Nó là thằng Á-g lê, vẻ ở trong trận này ra nó cũng đã hơi choáng váng. Vậy thì ta là ông bộ chả rõ đây. Nhưng biết chia cái biệt thự cho Ba lăng-sê thế quái nào được ? sao ta cũng phải cho nó đất mà ta lấy nhà hay là ta cho nó nhà mà ta... Hờ ! cái nhà Môn-cơ nó để ở, nó chẳng chịu để ta chiếc cho anh hàng lạp hôn đâu, thằng cha này nó kiêu ngạo lắm. Vả lại việc gì ta lại phải bận đến chuyện chia với phôi, nào ta tậu nhà có phải bằng tiền của công-ty ở đâu, chẳng qua chỉ bằng cái trí khôn của ta mà thôi, thì nhà của ta mới phải chứ, thôi ta đi tìm anh Á-lê nào. Rồi Đại-ta-nhan đi về phía La-phe bé-trước ở.

Đại công làm thế nào mà chưa thu xếp đến số tiền người ta ủy minh, đã trang trải xong món tiền mình nợ công-ty.

Đại-ta-nhan nói một mình rằng :

— Hẳn là ta đã phần chắn rồi đấy, còn người ta một đôi một được sao tỉ-vi chiếm mệnh một lần. Còn ai dùng khôn nghiệp nào hơn anh khán-đốp người Đô-thái, cùng chả Cu-đuốch người Hy-lạp, thế mà họ cũng đã được tỉ-vi chiếm-mệnh cả rồi, mà bảy giờ mới đến ta. Ta chẳng đại gì, biết điều thì phải lợi dụng ngay, kẻo khi chậm quá.

Đại-ta-nhan về mặt tươi cười vui vẻ, tối đó ăn cơm với A-lê, Đại không nói đã động gì đến hứa văn-tự nhưng quyền còn đang chờ đợi kia cả, nhưng khiến cũng có hỏi lại lịch đến những sự trông trọt cấy cày. A-lê vẫn như thường, sẵn lòng trả lời bạn. Ý A-lê thì cho rằng Đại đã tiếp tiếnh làm ông nghiệp-chủ, duy lại nghĩ mà tiếp người bạn cũ của mình con người hoạt bát, tinh tình vui vẻ những khi, quả vậy, trên đia đồ ấn còn sót chút nơ đồng lại. Đại dùng cái mỡ lỷ mà vạch những con số rồi làm mấy cái tính cộng lạ kiểu trên xoe.

Buổi tối có lệnh chỉ đưa đến truyền cho xuống tàu, mà nói rằng lệnh phòng thích thì phải hơn. Lão bảo trước nhận giấy thì lại có một viên sĩ-quan khác cũng đưa cho Đại-ta-nhan một cuốn giấy đóng đặc những con dấu đặc-bệ nước Anh, thấy Đại-ta-nhan lại khái đó những văn tự nhượng nhà nhượng đất thì A-lê lấy làm ngạc nhiên. Cái bác Môn-cơ khôn ngoan ấy, giá phỏng người khác thì đã gọi ngay là ông Môn-cơ đại lượng ấy, đã đòi giấy tặng-hảo ra làm văn-tự đoạn mại, mà y giá nhất vạn sáu nhiêu lượng, giao nhận sự thanh. Viên sĩ giả đi khuất rồi mà Đại-ta-nhan vẫn còn xem đi xem lại mãi. A lô nhìn bạn miệng thì tâm tìm cười, Đại-ta-nhan thấy A-lê mỉm cười, gập cả giấy mà lại cho vào túi.

(*Còn nữa*).

ĐỒNG-HỒ VÀNG

Máy ky-mã, 15 châu kính

Mặt và kim có dạ quang

BẢO HÀNH 20 NĂM

Giá . . . . . 11 $ 50

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

t-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường thu dụ nghề đông Bảo-đảo bội tinh Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại Bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh : 1 ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.

KHÁM BỆNH : Giờ 3 đồng một lần

2018

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chắc nhỏ cả nay hỏi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi : nay hỏi các người phải những lao, nay tới thuyền các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao tuổi sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người số bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỏi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì có đau bệnh đi mới được. ?

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 54 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 bạc, 5ăng và chiều trước khi đi ăn cơm, thì uống một lọ, thì t ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vin bổ lại vừa ngon, rất có ích cho đàn bà ở cữ

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ sung-hung (*blonde*) và thứ mới nâu (*brune*).

Thứ sung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt mà thứ sung-hung (blonde) lấy chính là thứ Dầu cá cần hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai . . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Độ 0 $ 65 đến 0 $ 70

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 2 $ 80 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc (mau-bê bổ máu)

Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 00

Một lít. . . . . 3 $ 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et creosoté. Dầu cá viên hạng bổ lý và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày tai hại.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng ấm thì ghì trong 24 giờ là khỏi.

Bán chỉ MONTÈS, 54, phố Paul-Bert. Hanoi

Kẻ trộm đàn bà — Một hôm tối đã lâu, tên Ng thị-Bân lẻn cửa vào nhà một người tên là Chung rồi ngồi núp ở sau cái xe để đợi người trong nhà đi ngủ thì hoặc ăn trộm hoặc mở cửa cho những đứa đồng đảng vào chăng May sao trước khi đi ngủ, người nhà soi đèn trông thấy đứa kẻ trộm đàn bà ấy bắt ngay được. Tòa phạt tên Thị Bân ấy 8 ngày tù.

Một đám sóc đĩa. — Chiều hôm qua hồi 3 giờ sở Mật-thám có đến làng Thổ-giao (hộ bát) bắt được một sòng sóc đĩa của tên Xuân công-tử và tên Bò gà chữa. Vừa nhà gà vừa con bạc cả thảy 13 tên đều bị giải vào sở Mật thám để xét hỏi.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG (Hoàn-long)

Nộp tiền không có thẻ. — Bản-quán có tiếp được một bài tố cáo của M. Hoàng-văn-Tôi kêu nộp tiền cho lý-trưởng mà không đòi được thẻ, v. v. Việc ấy M Tôi nên lên kêu quan sở tại hơn, chớ chẳng nên đăng báo làm gì.

BẮC-NINH

Thua quay. — Độ này tỉnh ta đi đến chỗ nào cũng nghe thấy nói về việc thua quay đánh gỗ. Những đàn bà con trẻ lính tráng phu xe. . . si nấy có đồng nào hết đồng nấy, có bao nào hết bao nấy. Vì rằng tham, quay mất có một hai bảo may ra trúng số đỏ thì được đỡ đúng đáng giá năm mười đồng, như là đồng bỗ, gương soi vân vân. Nếu si không thích đỏ đang mà thích tiền thì chú Á-quay cũng chiều lòng chiều giá đỏ mà đưa tiền lại. Như thế thì chẳng chẳng khác gì một việc đánh bạc vậy. Kẻ được hàm ăn, người thua mong số. Cũng qui thì đều thua cả, thế mà cứ mê quay tít, rồ thực là gánh vàng đem đổ sông Ngô, dại thực ! Mong rằng chó Á-quay phải quay đi ngay. . . thì thực là một điều hạnh phúc cho những người thua quay lắm.

ĐỒN VÀNG

Lời cảm tạ. — Chúng tôi xin kính lời cảm tạ các qui-quan, các viên chức các tòa, các sở và các ông, các bà quen biết đã có lòng tử tế trông nom, thăm viếng và đưa đám phu quân, thân-phụ chúng tôi là :

Ông NGUYỄN-SĨ-ĐỐI

thừa-phái

tạ thế tại Hà-giang, cất đám hôm mùng bốn tháng tám ta vừa rồi tức là ngày chủ nhật 24 Septembre 1922

Vị vong nhân,

Mme Vve Ng.-sĩ-Đối,

cùng gia quyến đồng bái tạ.

CAO-BẰNG

Cuộc hội chợ phiên. — Tỉnh Cao-bằng là nơi vật sản cũng làm sản rất thịnh, chỉ thiếu về đường sá xe, tiền thì chưa được lưu thông phát đạt. Nay được quan Thống-sứ Bắc-kỳ và quan Tuần-phủ nghĩ mở một đại hội-chợ phiên tại Hoàn-thành tỉnh lỵ thì dân bản hạt lấy làm hoan nghênh lắm, chực mang sản vật ra chợ bán như trâu, bò, ngựa ước 2000 con ; lợn, gà ước 1000 con ; mật ong, sáp ong cũng thổ-sản nhiều không xiết kể. Đồ tốt giá hạ, mà đường đi chỉ có hai ngày đến nơi. Người ở tuốt Trang-châu là đều ngày tiện đưa ng lên chợ mua bán, lợi nhiều mà phí tổn không mấy thực là ích lợi về đường kinh tế cho đồng bào ta lắm.

Đặng-nhất-Qui

VIỆC KINH-ĐÔ

Cái lụt đầu mùa. — Tục-ngữ có câu « Tháng bảy nước chảy lên bờ » tức là trong tháng bảy thường có lụt lội. Tháng bảy đã qua rồi, chỉ có một vài trận mưa to qua đến tháng tám là khi giữa mùa gặt hái các nhà làm ruộng thường ở lụt lắm, nhưng mấy Jần rằm là khi gặt hái đã xong, thời trời có mấy tận mưa rỡ to, nhưng cũng chưa lâm lụt.

May đến ngày 20 tháng tám mới lụt to, mưa từ chiều hôm 19 và suốt một đêm ngày hôm 20 qua ngày 21 đã thấy nước lai láng, đến ngày 22 thời lụt to.

Cái lụt nầy tuy gọi là to, nhưng không có điều gì hao hại mà nhơn-dân cũng không có ta thán chi lắm, vì rằng khi lâu đã thu hoạch xong, nhơn dân no đủ cả. Nếu cái lụt nầy vào khoảng thượng-tuần tháng tám hoặc hạ-tuần tháng bảy thời thật là khốn khổ cho dân.

Vậy cái lụt nầy cũng nên gọi là lụt phải thời, tức là phong hòa rõ thuận vậy !

Vét hào xung quanh thành. — Bốn mặt thành Đề-kinh có đào hào quanh, hào ấy ngày xưa để ngăn kẻ thù địch, tự khi có qui quốc Bảo-hộ đến nay thời hào ấy vô dụng vậy. Tuy thế mà ta đã gọi là vô dụng đâu mấy năm cũng có lấy được ít nhiều hoa-lợi ở trong các cái hào ấy được ít nhiều : nào là trồng sen bán hoa bán hạt và củ ; trồng lấy bèo cỏ và trái lại có khi tát cạn để bắt cá và vét mà lấy bùn, lấy là sự hữu dụng của cái thang trí ngày nay đối với ngày xưa khác xa

Nếu dùng nó mà lấy hoa lợi thời cái hào phải hư phải cạn, cho nên nay đã thấy vét hào. khi bọ vét thời dùng lấy đất đắp cao lên tường vòng một ở trong hào, rồi tát cho khô nước mới bắt cá, rồi đến vét cho sâu ; hết vòng nầy đến vòng khác, xem thật là một cách làm ăn rất khó ngó và xem không còn cái thể-thống cái giá trị cái hào là cái chi chi cả.

Những việc ấy tuy mọn mỏi, nhưng tưởng chẳng nên để làm như thế, xem không hiệp lắm vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Đánh chết cọp. — Làng Nam phổ ở xứ Truồi có người thợ rừng vào làm gỗ ở trong núi cách với 5, 6 người anh em bạn. Khi nào đến nơi rừng gỗ thời mỗi người đi làm mỗi nơi, nhưng không cách nhau xa lắm. Chiều hôm 16 ta, vào khoảng 4 giờ chiều, người thợ ấy bỏ được một cây gỗ to, khi ấy đã hạ xong thời anh ta mải cái rìu lại bên để mà chặt những nhánh nhắp.

Vừa mới mải rìu xong thời trông lưỡi rìu vào cán nhưng còn đương ngồi nghỉ bên gốc cây ấy : một hồi nghe có người lấy tay đẩy cái mo đài của anh ta đội trên đầu (những người thợ rừng ở trong núi phải dùng cái mũ đội cho để chui lòn) anh ta liền la rằng « đứa nào chơi gì lạ », chưa dứt lời, bỗng nghe bên vai có móng tay cọp cấu đau quá ! Ngảnh mặt trông lại, quả một con cọp rất to đứng bên kia gốc cây ngả ấy thò tay qua để đâu và bắn bọng kể vô ý bất phòng !

Anh thợ rừng giận quá, sẵn cái rìu cầm ở tay liền trở lui bửa hai lát rất mạnh, một lát trúng vào đầu một lát vào vai, cọp đau quá tuông chạy ! Chạy một khoảng chừng 10 thước thời ngồi lại mà gầm. Thợ rừng cầm gan xách rìu rượt theo vừa chạy vừa chuổi mắng con cọp-tê-thú. Cọp sợ bỏ chạy thẳng.

Những người bạn bè và một người em ruột anh ta nghe tiếng la chạy đến thời thấy máu me đỏ lai láng, nhưng thấy sắc anh ta vẫn không có thì giờ chạy chọn, chỉ toan vác rìu đi tìm con mãnh thú mà bại cho được, để báo thù mới lại gan, nhưng mấy người kia can không cho đi liền đem anh ta về làng để thầy thầy lấy thuốc chữa nơi vết thương.

Về đến làng tìm thuốc chữa lành, thời người em anh ta phải bệnh sợ hồn nọ mà đau nặng rồi chết, còn anh ta lành mạnh như thường, lại đi làm nghề gỗ ngay.

Trong lúc đi vào rừng thời đã nghe người ta tìm con cọp fy chết ở gần nơi miền rừng hạ gỗ hôm nọ. Vì bọ nghe tiếng nó kêu rầm rĩ trong mấy hôm vì đầu nó bị thương nặng quá mà phải chết

Một người có can đảm như thế cũng nên khen lắm thay !

TOURANE

Lụt to. — Trong mấy hôm 9, 10, 11 và 12 Octobre, trời mưa như trút. Nước ở sông Hàn đã lên mấy mét đến bờ, các nơi trũng thấp và đồng ruộng đều mênh mông trắng xóa. Trận lụt nầy cũng khá gọi là to ; trong mấy hôm fy, có nhiều cơn gió lớn, khiến cho người ta lo sợ vô hồn, nhưng may không hư hại gì.

Đường cái quan cũng có chỗ đã ngập, mà nghe như không trôi lỏ chỗ nào, đường xe hỏa vẫn chạy suốt như thường.

QUẢNG-BÌNH (Làng Động-hải)

Một việc đáng khen. — Hôm Trung-thu, gió mát, trăng trong, chúng tôi và ba anh em đi dạo mát, đi cách chừng 500 thước tây ở nhà chúng tôi, thấy một đám sáng lòa, lật đật đi mau đến xem, thấy đã có số người ; nào là đèn đã đèn nến. Chúng tôi hỏi, chỗ fy là điện thờ đức Khổng. ở làng Động-hải. Trong làng fy cũng có hơn vài ba mươi chức sắc nào là ông huyện hồi hưu nào là ông phán bánh chánh, văn văn và có M Trần-Khoan làm việc Công-chính và M. Hồ-qui-Tăng ở sở trung xe ihơ.

Hai ông sau nầy, thấy ở làng các đền miếu đều đã sửa sang tử tế, chỉ trừ ra có Văn-miếu (đền thờ đức Khổng) thì chưa sửa sang, nên đem lòng sốt sắng xuất của, ra công cổ sức mà lo tu bổ lại, để được giữ cái đấu tích đức Khổng về sau cho được bền chặt.

Đêm hôm fy làm lễ « lạc-thành » trên có cụ Cang-Bảo Hoàng tướng-công, dưới có các quan ty thuộc và các ông tổng sự ở các tổng ngồi xem hát tuồng « Tiết-giao », khi thời hát trên bộ, khi thời hát dưới thuyền (2 chiếc thuyền đưa vào trong Hồ sen) ngắt, phỏng hơn giầm bảy trăm ngọn đèn nến, trong sân Điện, trồng đánh pháo nổ vang lừng, đuốc hồ hai thuyền chèo, bốn bên bờ hồ người xem đứng lớp nầy, lớp kia không xiết kể.

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Về chiến công bài nơi các trận ngoài. — Theo tới nghị mới đây của bến bộ, người về sĩ nào được ban khen về cung-giáp trong những trận kể dưới đây thì sẽ có quyền được thưởng chiến-công bài về các trận ngoài.

Thuộc Đông-pháp : Công việc đánh cùng dân Mées nơi Lào thượng (đạo binh Dorey, từ ngày 8 Décembre 1920 tới ngày 21 Mars 1921).

Những công việc giặc trong miền Lạng-sơn, Cao-bằng, trận Kỳ-lừa, Đồng-đăng, Zandai và Lang-fang từ ngày 8 tới 22 Décembre 1921 (đạo binh Le Boulanger).

Chúng ta hay rằng về việc thi hành lời nghị của bộ ngày 21 Septembre 1921 quyết định thì sẽ về tay quan Thượng-thư, nên những người được quyền thi cứ do theo cách đã định trong lời nghị fy mà gửi xin nơi Bộ.

GIA ĐỊNH

Ăn trộm bị bắt. — Ng - ngọc-Khanh 29 tuổi, không nghề nghiệp, ở Hạnh-thông-tây (Gia-định) bị tập cận về tội ăn trộm 3 cây bàng và 40 khúc bàng giá đáng 230 đồng bạc của ông Cao-quốc-Dương, nay đã bị bắt giải lên tòa.

Thương giới tân văn

Ngày 16 Octobre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước.	7 f. 10
Nhà Ngân-hàng	7 ; 10

Đấu giá

Phòng khám bệnh ở căn cuối phố Gia-long số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ống nói số 314.

2047

Việc làm định là. . . . 44.991p 52

Kỳ quĩ tạm . . . . . 740 . 00

Đến ngày 25 Octobre hồi 16 giờ 15 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc khơi sông dẫn nước dài 12 416 thước ở trong sông Cầu (Thái-nguyên).

Việc làm định là. . . . 4 7.625p.10

Kỳ quĩ tạm . . . . . 7.000 . 00

Đến ngày 25 Octobre hồi 16 giờ 30 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc làm một kho bạc cho thành-phố Haiphong

Việc làm định là. . . . 44.991p 52

Kỳ quĩ tạm . . . . . 740 . 00

Cũng chiều fy hồi 16 giờ rưỡi, tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu đồ đất và xây cầu cống trong khoảng từ Navay đến đèo Nghiêm loan, đường thuộc địa số 6 từ Km. 189 86 đến 147.500 tỉnh Bắc-kạn.

Việc làm định là. . . . 31 881p.80

Kỳ quĩ tạm . . . . . 580 . 00

Quan Bốc-tơ Bicoman

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Hễ sinh, chứng bệnh đàn-bà, cùng con cái, các chứng trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang mai và bệnh truyền da cùng nhiều các thứ bệnh khác, nữa nữa.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rõ : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nên lần gửi fay nào mua thì gửi tiền nào ; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trừ lời. — Mua báo thì tính từ đầu tuần mặc mới không tây trở đi cho nên

Vôi Chợ-gành

灰石嘅幫

Chúng tôi mới lập lò vôi ở Chợ gành, vôi rất trắng và tốt, giá tính hạ hơn các nơi. Các quí-khách chiếu cố xin cứ gởi thư cho M. Lê-hàng-Tuyến, gare Chợ-gành. Phòng giấy ở Hanoi, phố hàng Gai, số nhà 29.

3336

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bạch cáo bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ mà lầm ra hàng dởi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Bổ Montès » vẫn đóng-bỏ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,

Dr. Montès,

54, Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SĂN-NHIÊN 祭

Tối thứ hai :

KIM-VÂN-KIỀU ĐỆ NHỊ

Tối thứ ba :

NAM-QUỐC ĐIỀU-THIỀN

Ta thường xem tích « La Bồ hi Điêu-Thiền » đó là người đời Tống, còn Điêu-Thiền ở tích nầy cái làm-cơ, cái mưu-trí cho đến cả cái kế liên-hoàn cũng chẳng thua gì Điêu-Thiền đời Tam-quốc.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 11 đến thứ ba 17 Octobre 1922

Lúc bắt đầu mỗi ngày thứ năm có chế nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Hài thứ V

Nghĩ

NGƯỜI

Bi hài kịch rất lý thú, chia làm 2 hồi

ANH ƠI, GIAO CHỊ ẤY CHO TÔI NHÀO !

Hài kịch, chỉ 2 hồi

Từ 18 Octobre này trở đi sẽ chớp luôn hai tuần tích :

« INTOLÉRANCE »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Au-tri-viên

Đề mục. — *Một bài ca « thượng-lục hạ-bất » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Âu-tri-viên (奧地爾), nghĩa là lại những nơi mà nay mai hội Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thôn xã để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, dở cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng điểm-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-đường : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thụy-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái lư đồng cũng có chạm mấy chữ.

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

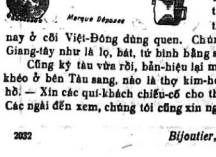
Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc rọc phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, đề nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài phong-bì nhớ đề cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo liệp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gởi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi.*

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門街浦行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiếu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đồ các thứ thủ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viật-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Marque Déposée

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giầm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.

2032

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

SỞ BÌNH-LƯƠNG COI CÁC ĐẤU BINH
THUỘC-ĐỊA
Phòng Phó bình-lương thứ ba Hanoi

Yết-thị gọi đấu giá

Đến ngày 26 Octobre 1922, hồi 10 giờ sáng, quan Phó-bình-lương coi phòng Phó-bình-lương thứ ba (đường cửa hậu Hanoi) sẽ nhận giấy đấu giá bỏ vào phong bì dán kín để đấu giá lấy những thứ cần dùng cho kho Chánh Y-phục tại Hanoi.

Tiền ký-quĩ tạm. . . 80 p. 00

Muốn hỏi hay điều gì hay xem quyền điều lệ về việc thầu này thì nên đến ở :

Hanoi, phòng Phó-bình-lương thứ ba và kho Chánh ;

Haiphong, phòng Phó-bình-lương.

2041

SỞ BÌNH-LƯƠNG COI CÁC ĐẤU BINH
THUỘC-ĐỊA
Phòng Phó bình-lương thứ ba Hanoi

Yết-thị gọi đấu giá

Đến ngày 27 Octobre 1922, hồi 10 giờ sáng, quan Phó-bình lương coi phòng Phó-bình-lương thứ ba (Đường cửa hậu Hanoi) sẽ nhận giấy đấu giá bỏ vào phong bì dán kín để đấu giá về sự may các thứ cần dùng cho kho Chánh Y phục tại Hanoi.

Những đơn xin phép để bỏ giấy thầu thì phải để trình phòng Phó-bình-lương thứ ba trước ngày 21 Octobre 1922.

Tiền ký quĩ tạm : 100 p. 00

Muốn hỏi hay điều gì hay xem quyền điều-lệ về việc thầu này thì nên đến ở :

Hanoi, phòng Phó-bình-lương thứ ba, và kho Chánh ;

Haiphong, phòng Phó-bình-lương.

2041

同安 VÔI 后康

Vừa trắng, vừa tốt, vừa quánh, vừa nở, tốt nhất Trung-Bắc lưỡng kỳ là vôi Đồng-giao : mua ngay của chủ lò bao giờ cũng vẫn rẻ. Xin hỏi :

NGUYỄN-CẢNH

14, Phố hàng Gà (Đồng xuân), Hanoi.

2033

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Pagements en timbres-poste)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ rà những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Cuộc lạc-quyên Âu-trĩ-viên

Hỡi đồng-bào ! Đàn con Âu-trĩ là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là dân con chung trong xã-hội. Ôi ! dân con Âu-trĩ kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; dân con Âu-trĩ kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Âu-trĩ-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên xuất cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, qui-ông qui-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến dân âu-trĩ ở chốn thôn-quê, kể ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kẻ trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhờ hạnh-phúc mà được trúng số, nhờ hồng-ân mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nỗi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà há lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Âu-trĩ-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nỗi giống mà giúp đỡ cho trẻ các ông lạc-quyên Âu-trĩ-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư công chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thư-quĩ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư công chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh quí tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại dựng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Âu-trĩ-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái hiếu chỉ-thu cho Âu-trĩ-viên, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức dám đính rằng các bậc-nhân phải dạy trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Âu-trĩ-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiệc kỷ-niệm các công đức ấy. Những trẻ-con ở Âu-trĩ-viện đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân hẳn thấu đến quỉ-thần.

Vậy các ông các bà nên quyền tiền giúp vào Âu-trĩ viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu nguyện các nhà từ thiện theo đạo Thiên-chúa.

KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

Hàng mới — Giá cực rẻ !

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, ca, hemine, kim-ngân đoạn, đa Mông-tư cùng nhiều thứ vóc nhiều thứ tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đợi.

Các thứ lụa may compléts và parfaits, imperméable soie để may áo đi mưa, cực nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

6, Rue des Cantonnais, Hanoi

2015

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đông xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Rebillet, Hanoi mới có hàng bên Pháp sang nhiều lắm, bán hạ giá 60 % xin tính giá buôn như sau này

		Trước bán	Bây giờ
Trục xe các số	mỗi chiếc	15 $ 00	14 $ 00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	12 00	7 00
Tay hai cỡ mỗi đôi	— trăm	13 00	4 00
Dập tây	— đôi	18 00	8 00
Vải cả suông rộng 1 m 20	— thước	3 20	2 60
Vải đệm sông tựa	— thước	3 00	2 50
Lốp M'chelin	— đôi	16 00	13 00
Ruột Michelin	— đôi	6 00	4 50

Các nhiều thứ hàng nữa cũng có hạ giá, nhưng nếu bạn xuống dưới 7 francs thì lại tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi : **PHÁP-THƯƠNG VẠN-TẢI MỘI**

2009 *Số 7, cạnh trường Y-viện — Giấy nói số 73.*

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
21 $ một chai

Thuốc hiệu mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn đem đến hỏi người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ được hơn đàn-ngọt, mỗi một chương uyển làm một giọt, dùng thuốc ông bán.

Máy thứ bán-hiện hay bạn :
Các thứ thuốc nước dùng in tên để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gai là **914**, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đào-bể, ai mắt.
Thuốc lào chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc cachous an-vertigueux có thụt rửa bằng thuốc Bromure hiệu thì chữa khỏi. Thuốc này để chữa được cả 3 người phải bệnh đó.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc nhỏ mắt, hễ nhỏ thì hình mắt, chữa đau mắng, gió con, uống thuốc này đến mấy lần lấy lại mắt tốt trong nhiều đã bao lần.

ĐỒ BUỘC THUỐC
SỬ DỤNG ĐỂ TRÌ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DỄRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai rất hay có Đông thuốc kia chỉ thì nên uống thuốc này cho tiện người. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới chữa khỏi được. Thuốc này rất hay, rất quí, ai chẳng tin gì đến sự sinh sản, lại bổ ích cho người có bệnh. Muốn dùng thuốc này trong mùa thì nên mua một chai lớn hơn. Giá 1 $ 00 một chai.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Các thứ đèn dầu và đèn điện

Đèn lun, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỡ số 14 . . . . . **19 f. 50**
Đèn cao, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỡ số 10 . . . . . **15 f. 00**
Đèn cao, cột agathine, để vuông bằng đồng thực đẹp, cỡ số 14 . . . . . **85 f. 00**
Đèn cao vừa, để mạ kền thực đẹp, cỡ số 14 . . . . . **85 f. 00**
Đèn điện các hạng, từ 25, 32 và 50 bougies, có một giá là **8 f. 90**.

Mới có : *Những thứ đèn điện, máy điện, chuông điện và các đồ phụ thêm vào đấy, vân vân.*

2074

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu dấu mũ)

Bị ám mười năm nay nhiều người cũng đã biết nước có nhãi ấn là một thứ bổ lắm cho họ, nên họ bắt chiếu mà uống không dành rồi cho đến rồi bỏ ngâm vào bình dựng nước lâu thì tai nước ấy không bổ lắm gì cả, vì nếu người ta muốn cho thuốc với sắt mà ngấm vào trong thân thì được thì tất phải chế tạo ra cũng giống như nguyên chất của thứ ấn một được Chính một ông đại danh-y là quan Bác-sỹ Rabuteau ở Huế, ngài đã tìm ra cái bài cải cấu cái mà chế ấn về thuốc đã ngấm vào thân thể, là thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mũ) thực là công hiệu lắm lắm.

Chỉ dùng vài lọ, để đi thăm thời sức lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ lùng, trong mình khoan khoái.

Ăn uống để tiêu và lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2056

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bàn-soạn thưa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2040

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÔN GẦN TOÀN — Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi mới bắt được máy người chế quá mau trở đem rẻ nhỏ đến cát để làm phân-phốt, giá để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bọc giấy cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, chẳng có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nên nên thận để bọn phốt-phát ra xem. nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà ngại hoặc là giá thì nên gởi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20 $ 00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :

500 00	một tấn (là tonne độ 1000 kilos)	hiệu « PH. 10/21 ».
87 , 00	—	hiệu « PH. S ».
80 . 00	—	hiệu « PH. E ».

Phốt phát bốn « PH. 40/21 » để bón ruộng đất nâng. đất phốt phát « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhà buôn bột phát-phát hiệu « PH. 10/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. E » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất nhiều thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới nhờ ra có nhận lấy mấy thứ bột Potasse (bột-tạt) ở bên Thy đem sang.

Dùng thứ phân-phốt hiệu « PH. E » này mà bón cho thứ rau (légumes) nhất là bắp cải thì thích lắm lắm.

CÁCH DÙNG — Mỗi một mẫu vải bắn bao là 300 cân tây vải trước năm mười ngày rồi sấy cũng được, nay cây trước năm mười ngày rồi sấy cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sac en jute vide) hay cũ là rẻ mà đem lại giá lại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (60 $) Nếu bao rách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

❁Các quí khách cần hỏi bao điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở lại nhà máy ở Ha-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gởi giấy đến cho chúng tôi xin có giả lời ngay.

2030

№ 211

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Hai đứa cung-nữ mừng rỡ hớn-hở, vừa đi vừa nhảy múa. Lại nói chuyện vua *Thành-tôn* ngồi ở *Vạn-thọ-cung*, đợi nghe tin-tức, có ý buồn rầu, chỉ lo việc này bại-lộ thì chẳng những *Lệ* thừa-tướng thất thể-diện mà trẫm cũng mang tiếng dùng lầm nữ lưu. Nghĩ giận thay cho *Hoàng-phi-thiên-hoa* sao không bàn riêng với *Lệ* thừa-tướng mà cải-trang, lại tâu xin làm chi cho thêm chuyện ! Vua *Thành-tôn* đang ngậm-ngùi không vui thì bỗng nghe trong cung có tiếng tiêu thổi, lại nghe trên không cũng vo-ve có tiếng tiêu họa vẫn.

Hoàng-thái-hậu lấy làm kinh ngạc, hỏi vua *Thành-tôn* rằng :

— Có ai nghe thấy tiếng tiêu họa vẫn ở trên không đó chăng ?

Vua *Thành-tôn* cùng *Trương-hoa hoàng-hậu* đồng-thanh mà đáp lại rằng :

— Muôn tâu mẫu-hậu ! chúng con đều có nghe tiếng, không hiểu là cớ gì !

Nói chưa dứt lời thì thấy hai tên nội-giám hoảng-hốt chạy vào qui xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu Hoàng-thái-hậu ! có một việc rất lạ lùng ! Bà Ôn-phi ở *Hưng-khánh-cung* nhân khi buồn, thổi ống tiêu chơi, bỗng nghe trên không cũng có tiếng tiêu họa lại, các cung nữ kinh ngạc, chạy ra ngoài xem thì thấy một con phượng-hoàng ngũ-sắc, đuôi dài thê-thê, đang bay lượn ở phía ngoài các cung, cách một đất độ 3 trượng. Vừa bay vừa kêu, hai cánh vỗ theo dịp. Quả-nhiên là chim phượng-hoàng về chầu, vậy kẻ hạ-thần phải vào tâu-bạch.

Hoàng-thái-hậu mừng mà bảo vua *Thành-tôn* rằng :

— Thánh-quân đời *Chu* thuở xưa cũng chỉ nghe tiếng chim phượng-hoàng, chứ chưa hề được trông thấy bao giờ. Nay chim phượng-hoàng về chầu, tức là một cái điềm hay đó. Thánh-thượng nên ra xem để khỏi phụ lòng trời.

Vua *Thành-tôn* cũng muốn lắng tránh, để khỏi ngồi lo thay cho *Lệ-minh đường*, tức khắc lên xe, bảo vũ-sĩ đẩy đi xung quanh trong cung, bỗng gặp hai tên cung-nữ *Ôc-mỹ-nhi* và *Miên-lhụy anh* đang cười cười nói nói, vừa nhảy vừa múa. Vua *Thành-tôn* biết là chúng đã lấy được chiếc giầy thêu của *Lệ* thừa-tướng rồi, nghĩ thầm : nếu vậy thì *Lệ* thừa-tướng bỏ thẹn, còn mặt mũi nào xuất-cung nữa mà hoàng-hậu tất cũng bắt giữ ở lại, hà chẳng làm nhục người ta lắm ru !

Vua *Thành-tôn* ngẫm-nghĩ, tìm được một kế, mới quát to lên rằng :

— Hai đứa tiện-tỳ kia ! sao trẫm đang đi mà bay dám vô-lễ cười nói huyên náo như thế, thật là khi-vị quá-nhẫn ! Vũ-sĩ đâu ! mau mau bắt lại !

Hai tên cung-nữ chẳng còn hồn vía nào nữa, vội vàng sợ xuống lạy, vừa lạy vừa kêu xin tha tội cho.

Vua *Thành tôn* hỏi rằng :

— Sao hai đứa tiện-tỳ bay lại dám vô-lễ như thế ?

Hai tên cung-nữ tâu rằng :

— Muôn tâu bệ hạ ! chỉ vì *Lệ* thừa-tướng say rượu quá, tiện-tỳ chúng con đã thảo được chiếc giầy thêu, định đem dâng nộp Hoàng-thái-hậu, nên chúng con mừng rỡ quá mà thất-nghi, xin bệ-hạ xá tội cho.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Giầy thêu đâu ? mau mau đưa đây cho trẫm coi.

Hai tên cung-nữ lấy ở trong bọc áo ra, để trình ngự-lãm. *Quyên-xương* cầm dâng vua *Thành-tôn*. Vua *Thành tôn* ngẫm-nghĩ kheo thầm : Cái bàn chân xinh-nhỏ này thật đã đáng yêu ! khốn các cung-nữ, có lẽ không ai đi vừa vậy.

Vua *Thành-tôn* cầm chiếc giầy thêu tra vào tay áo, rồi hỏi hai tên cung-nữ rằng :

— Hai chúng bay muốn sống hay là muốn chết ?

Hai tên cung-nữ nói :

— Muôn tâu bệ-hạ ! phàm con người ta, ai lại không muốn sống ở đời.

Vua *Thành-tôn* dặn rằng :

— Nếu bay muốn sống thì phải vào tâu với Hoàng-thái-hậu chúng hoàng-hậu rằng : « Tiện-tỳ chúng con chờ khi *Lệ* thừa-tướng ngủ say, đã vén màn lên, vừa toan thảo giầy thì *Lệ* thừa-tướng bỗng quay mình ra phía ngoài, rồi miệng thở mấy trơi, nét mặt tái mét mà ngất người đi, chẳng còn chúng con không kịp thảo giầy. Lại sợ *Lệ* thừa-tướng có việc ngay-hiểm, vội-vàng bảo nhau mà về tâu. Vừa về đến nửa chừng thì gặp thánh thượng, chúng con liền giấu bay sự thể đầu đuôi. Thánh-thượng sợ ô-nế chốn cung vi, đã sai vũ-sĩ đem tử-thi ra, giao cho *Lương* thừa-tướng thu-táng ». Chúng bay cứ nói như thế, trẫm sẽ trọng thưởng, nhược bằng tâu thực, hay là sau này lại tiết-lộ ra thì trẫm quyết lấy đầu, không thể nào dung thứ được nữa.

Hai tên cung-nữ lạy rập đầu mà tâu rằng :

— Tiện-tỳ chúng con khi nào lại dám tiết lộ, để cầu lấy cái chết !

Vua *Thành-tôn* lại quát to lên mà rằng :

— Đi mau ! Chúng bay cứ thế mà tâu với Hoàng-thái-hậu.

Hai tên cung-nữ vội-vàng đi ngay.

Vua *Thành-tôn* dặn các nội-giám và các nữ-tỳ rằng :

— Việc *Lệ* thừa-tướng vừa rồi, trẫm nghiêm cấm trong ngoài không ai được tiết lộ cả, hễ đứa nào tiết-lộ thì trẫm quyết lấy đầu !

Chúng đều cười thầm mà vâng mệnh. Vua *Thành-tôn* lại sai bọn *Quyên-xương* và 4 tên nội-giám vực *Lệ* thừa-tướng lên trên ngự-liễn, lấy mền phủ đắp, lại dặn ngự-tản che kín đề xe ra.

Vua *Thành-tôn* lại nghĩ thầm : hai tên cung-nữ thảo chiếc giầy thêu, chẳng biết còn chiếc lẻng-ngoài, chúng có tra lại tử-tế hay không. Trẫm chắc *Hoàng-phi-thiên-hoa* tất sai người chực ở phía ngoài, rồi vén mền mà xem thì việc này tiết-lộ mất.

Vua *Thành-tôn* nghĩ vậy, mới phán bảo các vũ-sĩ rằng :

— Trẫm cầm không ai được vén mền, kẻo *Lệ* thừa-tướng cảm-mạo phong-hàn chăng. Vô luận quan dân, hễ ai động đến thì bay cứ chặt tay đi, rồi sau sẽ tâu với trẫm, để trẫm trị tội cũng chẳng muộn.

Vua *Thành-tôn* phán xong, liền xuống xe đi bộ đến *Hưng-khánh-cung*.

HỒI THỨ LXIX

Vừa *Thành tôn* lại giận bọn *Quyên-xương* rằng :

— Chúng bay đưa *Lệ* thừa-tướng tới phủ, rồi sẽ về phúc chỉ.

Bọn *Quyên xương* vâng mệnh, đẩy xe ngự-liễn thẳng tới *Thanh-phong-các*, còn vua *Thành-tôn* lững thững đi bộ đến *Hưng-khánh-cung*. Khi đến *Hưng-khánh-cung*, vua *Thành-tôn* ngồng đến nhìn 4 mặt thì bấy giờ chiếm *Phong-hoàng* đã bay đi rồi. Bà *Ôn-phi* đón vào cung rồi mời ở đấy ngự tiệc, vua *Thành-tôn* không thấm là việc *Lệ* thừa-tướng đi được chu-đáo, liền bảo ngồi lại uống rượu vui.

Lại nói chuyện con *Ôc-mỹ nhi* bảo con *Miên-thụy-anh* rằng :

— Hoàng-thái-hậu sai hai ta thảo giầy *Lệ* thừa-tướng để khảm-nghiệm xem thực giả thế nào, nay thành-thượng hỏi ta phải nói dối. Việc này khó nghĩ quá, chỉ tính làm sao cho được ?

(Còn nữa).

Gérant responsable : Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn : Le Gérant : NGUYỄN-TÂN-LUÂN